

- [Πολιτική](#)
- [Ελλάδα](#)
- [Οικονομία](#)
- [Διεθνή](#)
- [Αθλητισμός](#)
- [Τέχνες & Πολιτισμός](#)
- [Επιστήμη & Τεχνολογία](#)

[Επιστροφή](#)

Έντυπη Έκδοση

Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Κυριακή 2 Φεβρουαρίου 2014

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Προτεραιότητες, επενδύσεις και περιβάλλον

Του ΧΑΡΗ ΤΟΠΑΛΙΔΗ *

Η αστραπιαία μετάδοση της χρηματοπιστωτικής κρίσης που εκδηλώθηκε το 2008 με αφορμή τα δάνεια μειωμένης ασφάλισης στις ΗΠΑ, αλλά και η γρήγορη μετατροπή της σε κρίση δημόσιου χρέους που έπληξε με ιδιαίτερη σφοδρότητα το Νότο της Ευρωζώνης, ανέδειξε τις μεγάλες αλλαγές που έχουν συντελεστεί από τη δεκαετία του 1970 στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου και διαφοροποιούν σημαντικά το ρόλο τους στην οικονομική ανάπτυξη.

Στη μεταπολεμική βιομηχανική οικονομία ο ρόλος αυτός εστιαζόταν στη δημιουργία μακροχρόνιου χρηματικού κεφαλαίου και στην κατανομή του με ανταγωνιστικά κριτήρια στους παραγωγικούς τομείς της εθνικής (πραγματικής) οικονομίας. Η σταδιακή ολοκλήρωσή τους σε μια ενιαία παγκόσμια αυτορρυθμιζόμενη αγορά που αποτέλεσε την αιχμή της παγκοσμιοποίησης, υπαγορεύτηκε από την ανάγκη επίτευξης παγκόσμιων οικονομιών κλίμακας που επιτρέπουν τη μεγαλύτερη μόχλευση των διαθέσιμων κεφαλαίων και αποθεματικών συγκριτικά με μια διεθνή αγορά που απαρτιζόταν από εθνικές.

Ο υπερτριπλασιασμός του δείκτη μόχλευσης του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου στον οποίο οδήγησε (αναφέρεται ότι από 10:1 ξεπέρασε το 30:1), επιτάχυνε δραματικά τους ρυθμούς αύξησης της εισροής

κεφαλαίου στο οικονομικό σύστημα. Μείζων συνέπειά της είναι η αύξηση της έντασης κεφαλαίου (λόγος κεφαλαίου/εργασίας) της παραγωγικής διαδικασίας σε επίπεδα ιστορικά υψηλότερα από αυτά της βιομηχανικής οικονομίας.

Εντούτοις, η θεαματική αύξηση της εισροής κεφαλαίου δεν αποσκοπεί στην παγκόσμια ολοκλήρωση της πραγματικής οικονομίας, όπως έδειξε η πραγματοποιηθείσα αλλαγή επενδυτικής κατεύθυνσης των αγορών από τις παραγωγικές (πραγματική οικονομία) στις επενδύσεις έντασης γνώσης (οικονομία της γνώσης). Η στροφή αυτή εκδηλώθηκε με τη φρενήρη ανάπτυξη των κερδοσκοπικών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, που εξασφαλίζουν μεγαλύτερες αποδόσεις από τις παραγωγικές στη διαχείριση της δημιουργούμενης μεγάλης ρευστότητας.

Η ραγδαία άνοδος της εικονικής χρηματοπιστωτικής οικονομίας, που υπερέβη κατά 14 φορές τον όγκο της πραγματικής οικονομίας, συνιστά την «εκ των ων ουκ άνευ» προϋπόθεση για την ικανοποίηση των υψηλότερων κεφαλαιοδοτικών απαιτήσεων που έχει η χρηματοδότηση της τεχνολογικής αλλαγής και της καινοτομίας, που καθίσταται τώρα ο κύριος μοχλός της οικονομικής μεγέθυνσης.

Η χρηματοδότηση των επενδύσεων γνώσης απαιτεί πολύ μεγαλύτερα κεφάλαια από ό,τι οι παραγωγικές επενδύσεις, γιατί το άυλο περιεχόμενο του κεφαλαίου (γνώσης) στο οποίο κατευθύνονται τώρα οι επενδύσεις, έχει πολύ μεγαλύτερο κόστος για το σχηματισμό του, από το φυσικό (παραγωγικό) περιεχόμενό του.

Ημετατόπιση της κυριαρχίας στο περιεχόμενο του κεφαλαίου, από την παραγωγική στην άυλη μορφή του σημαίνει μια τεράστια αναδιάρθρωση της παραγωγικής διαδικασίας, όπως υποδηλώνει χαρακτηριστικά η σταθερά πτωτική δυναμική της πραγματικής (παραγωγικής) οικονομίας και η διαρκώς ανοδική πορεία της οικονομίας της γνώσης. Σηματοδοτεί επίσης τη μετάβαση σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης που διαδέχεται το βιομηχανικό και διακρίνεται από περιβαλλοντικό προσανατολισμό (βελτίωση της αποδοτικότητας φυσικών πόρων για την εξοικονόμηση ενέργειας και εκπομπών) και τη μεγάλη εξάρτησή του από την εισροή κεφαλαίων στην οικονομία. Έτσι ο ρόλος των αγορών χρήματος και κεφαλαίου αναβαθμίζεται στρατηγικά, όπως υποδηλώνει η ανάδειξη της σταθερότητάς τους σε ύψιστη προτεραιότητα της δημόσιας πολιτικής.

Η χρηματοδοτική υποστήριξη της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας -που εισέρχεται τώρα και σε πεδία θεωρούμενα προηγουμένως δημόσιου ενδιαφέροντος και που ανήκαν στη σφαίρα χρηματοδότησης των κρατικών προϋπολογισμών- ως ατομικών μηχανών της οικονομικής μεγέθυνσης, καθίσταται κορυφαία προτεραιότητα για την προώθηση της ανάπτυξης.

Η στροφή αυτή αλλάζει τον τρόπο της τραπεζικής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και διαμορφώνει νέους ρόλους για τους φορείς του. Τούτο γιατί οι επενδύσεις στην καινοτομία παρουσιάζουν υψηλότερο χρηματοοικονομικό κίνδυνο από τις παραγωγικές, η δε στοχευόμενη ενεργοποίηση της επιχειρηματικής συμπεριφοράς προϋποθέτει την κάλυψη σημαντικού μέρους των αναλαμβανόμενων κινδύνων από τους ίδιους τους επιχειρηματίες, σε αντιδιαστολή με το παρελθόν. Η ανάγκη αντιμετώπισης αυτών των κινδύνων έχει δύο μείζονες συνέπειες:

Αφ' ενός, την υιοθέτηση νέων εξελιγμένων χρηματοπιστωτικών εργαλείων και μηχανισμών επενδυτικού χαρακτήρα, που δημιουργούν νέους τρόπους πρόσβασης των επιχειρήσεων στις πηγές κεφαλαίου και ταυτόχρονα επιμερίζουν αντισταθμιστικά τον αναλαμβανόμενο χρηματοοικονομικό κίνδυνο. Οι νέοι τρόποι χρηματοδότησης των ΜΜΕ αποτυπώνονται στην περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007-13: οι μη επιστρεπτές επιδοτήσεις αντικαθίστανται από επιστρεπτές εισφορές κεφαλαίων και την παροχή εγγυήσεων για την ενίσχυση της καινοτομίας, υιοθετούνται χρηματοπιστωτικοί ενδιάμεσοι που δρουν με επενδυτικά κριτήρια και αυξάνεται η ενεργοποίηση ιδιωτικών επιχειρηματικών και χρηματοπιστωτικών κεφαλαίων.

Αφ' ετέρου, υποχρεώνονται οι εποπτικές τραπεζικές Αρχές, ιδιαίτερα μετά την εκδήλωση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, να υιοθετήσουν αυστηρότερους κανόνες εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας και της ρευστότητας των εμπορικών τραπεζών που αποθαρρύνουν τη δανειακή χρηματοδότηση μακροχρόνιων επενδυτικών σχεδίων.

Οι σύγχρονες συνθήκες της ελληνικής οικονομίας, όπως υπαγορεύονται από αναγκαιότητα της προσαρμογής της στο νέο μοντέλο ανάπτυξης αλλά και της αντιμετώπισης της διαρκώς αυξανόμενης κοινωνικής πίεσης, αναδεικνύουν ως μείζονα προτεραιότητα για τη βιώσιμη έξοδο της από την κρίση τις μακροπρόθεσμες, περιβαλλοντικές και κοινωνικά υπεύθυνες, επενδύσεις.

Εν τούτοις οι προηγούμενες διαπιστώσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι εμπορικές τράπεζες θα στραφούν προς τη βραχυπρόθεσμη δανειακή χρηματοδότηση των επιχειρήσεων, εστιαζόμενες στην παροχή κυρίως ρευστότητας και κεφαλαίων κίνησης. Έτσι η χρηματοδότηση των μακροχρόνιων επενδυτικών σχεδίων θα πρέπει να στηριχθεί κυρίως σε ίδια επιχειρηματικά κεφάλαια και σε εξειδικευμένους χρηματοπιστωτικούς μηχανισμούς που θα επενδύουν στα κεφάλαια των επιχειρήσεων, όπως οι επενδυτικές τράπεζες, οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου κ.ά.

Η δημιουργία αξιόπιστων και αποτελεσματικών μηχανισμών και θεσμών επενδυτικής τραπεζικής καθίσταται επομένως σήμερα ζήτημα πρωταρχικής σημασίας για την ανάκαμψη.

* Δρας Οικονομικών και συγγραφέας του βιβλίου «Η παγκόσμια κρίση της ευημερίας. Η βιώσιμη ανάπτυξη στη μετάβαση από τη βιομηχανική στην παγκόσμια οικονομία της γνώσης», Εκδόσεις ΑΠΘ, 2012

Τα σχόλια έχουν κλείσει για αυτό το άρθρο

Κανένα σχόλιο

© 2013 Χ.Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.